ب بسم ا...

دبیرنگاری هفته

فجازی! فجازی! ننگ به نیرنگ تو!

محمدصادق علیزاده
سردبیر قفسه کتاب

نمونه‌اش همین جنگ اوکراین و ستون‌کشی نظامی روس‌ها سمت کشوری که یک کمدین جنسی ریاست‌جمهوری‌اش را به عهده دارد. حالا ما که کاری به طرفین نداریم و نه از لشکرکشی جناب پوتین چیزی عاید بچه‌های تحریریه قفسه کتاب می‌شود و نه از بوقچی جناب زلنسکی بودن آبی به آسیاب قفسه ریخته می‌شود. نقل بحث دیگری است؛ بحثی که یحتمل ضرورت و اهمیتش را شما هم در همین دو سه هفته هم با گوشت و پوست و استخوان لمس کرده‌اید.

سال‌ها بود گلو جر می‌دادیم و حنجره پاره می‌کردیم که این فجازی مست لایعقل که کباده خدایی فهم و ادارک بشر را دست گرفته نه آن‌قدری گنده است که خودش و مدعیانش ادعای آن را دارند و نه آن‌قدر فهیم که بتواند از پس سؤالات جدی‌تر بشر برآید اما خب کو گوش شنوا؟! تا حرفی می‌زدی فورا از جانب سینه‌چاکان حضرت‌شان متهم می‌شدی به این که امثال ما باید پرتاب شوند به چند صد سال قبل تا همچنان با شتر و چاپار این سو و آن سو بروند و اصلا ما را چه به فناوری و که اصلا ظرفیتش را ندارید و اهلش نیستید و ... .

حالا همین فقره اوکراین را ببینید! آن همه ادعا و کباده‌کشی و رگ گردنی شدن عشاق ۱۲سیلندر فجازی را بگذارید کنار این فقر تحلیلی و محتوایی که توی نت و شبکه‌های اجتماعی از شصتاد کیلومتری داد می‌زند! کانال‌ها و سایت‌های خبری کوچک‌ترین امری حتی جنبیدن پشه‌ای در فضای کی‌یف را خبری می‌کنند و بلافاصله همزمان شانصد منبع خبری همه هم با کپی از روی هم اقدام به انتشار جنبیدن پشه روی فضای کیف می‌کنند اما امان از آن‌که کسی بخواهد دو خط تحلیل راجع به این وقایع بخواند و از واقعیت فراتر برود و بخواهد فراتحلیل کند. نه... نه! امر مشتبه نشود که ما بر توانایی سرعت انتقال فوق‌العاده و اعجازگونه فجازی چشم بسته‌ایم، ابدا. بحث آن است که از هر چیزی صرفا به اندازه‌اش باید توقع و انتظار داشت، نه بیش از آن. این قلم و همه تحریریه قفسه همین الان داریم کار و بار خودمان و حتی همین قفسه هشت صفحه هفتگی را بر بستر همین فجازی جلو می‌بریم و در فوایدش متفق‌القولیم! بحث اما آنجاست که این ویژگی مهم را در همین حد باید دید و آن را ستود، نه این‌که یکباره آن را تبدیل به یگانه مرجع تولید معرفت بشری تبدیل کرد که ناگهان دم خروسش در یک واقعه ساده مثل همین تهاجم نظامی اخیر بیرون بزند. تازه اینجاست که ضعف معرفتی فجازی خودش را نشان می‌دهد.

چه شد که مکیال المکارم نوشته شد؟

به سفارش او

زینب آزاد
دبیر قفسه کتاب

مکیال المکارم به معنای «معیار سنجش خوبی‌ها» است و از طرفی نام کتابی است که به سفارش خود حضرت مهدی(عج) نوشته شده است. در این کتاب به تفصیل راجع به فواید دعا برای فرج سخن گفته شده است. نام اصلی کتاب «مکیال المکارم فی فوائد الدعاء للقائم (عج)» است که مرحوم آیت ا... سید محمدتقی موسوی اصفهانی مشهور به فقیه احمدآبادی از علمای بزرگ اصفهان آن را نوشته است. وی سال ۱۲۶۳ شمسی در اصفهان به دنیا آمد. مقدمات علوم اسلامی را نخست نزد پدر آموخت. برای گذراندن سطوح عالی نیز از محضر بزرگان اصفهان استفاده کرد و از بعضی از آنها اجازه روایت و اجتهاد دریافت کرد. او علاوه بر کتاب مکیال، کتب دیگری هم نوشته است اما این کتاب با دیگر کتب وی، تفاوت فاحشی دارد.

سید محمدتقی در مقدمه کتاب نوشته است: «...تا این‌که کسی را در خواب دیدم که با قلم و سخن نتوان او را توصیف نمود؛ یعنی مولا و حبیب دل شکسته‌ام و امامی که در انتظارش هستیم. او را در خواب دیدم که با بیانی روح‌انگیز چنین فرمود: این کتاب را بنویس و عربی هم بنویس و نام او را بگذار: مکیال المکارم فی فوائد الدعاء للقائم. همچون تشنه‌ای از خواب بیدار و در پی اطاعت امرش شدم...» از مقدمه‌ای که سید محمدتقی بر مکیال نوشته است، این‌طور دریافت می‌شود که از شدت عشق و علاقه‌ای که به حضرت حجت (عج) داشته، یک شب ایشان را در خواب می‌بیند. امام(عج) تألیف این کتاب را به وی توصیه و تأکید می‌فرماید و حتی نام آن را نیز «مکیال المکارم فی فوائد الدعاء للقائم» تعیین می‌کند.

سید از خواب بیدار می‌شود ولی توفیقی پیدا نمی‌کند آن را تألیف کند. تا این‌که در سال ۱۲۹۱ عازم سفر حج شد. از آنجا که در این سفر بسیاری از حاجیان گرفتار مرض و با شدند و از دنیا رفتند، آیت‌ا... سیدمحمدتقی با خدای خویش عهد بست اگر از این سفر سالم برگردد، کتابی را درباره حضرت ولی‌عصر (عج) به رشته تحریر درآورد. وقتی از سفر برگشت به عهد خود وفا کرد و کتاب «مکیال المکارم» را که حاوی موضوعات مهم در شناخت امام زمان (عج) و وظایف شیعیان در قبال آن حضرت است، نوشت.

مکیال المکارم نخستین‌بار سال ۱۳۲۹ در یک جلد با ۵۸۷ صفحه و بار دوم سال ۱۳۵۶ در دو جلد در اصفهان به چاپ رسید. این کتاب در اصل به زبان عربی نوشته شده بود و اخیرا آقای سیدمهدی حائری قزوینی آن را به فارسی ترجمه کرده که در دو جلد با ۶۲۵ صفحه در آبان ۱۳۷۹ منتشر شد. همین ترجمه بار دیگر در سال ۱۳۸۲ از طریق انتشارات مسجد جمکران تجدید چاپ شد.

مکیال المکارم دارای هشت بخش است که در آن مؤلف با استناد به آیات و روایات متعدد، موضوعات اساسی و سرنوشت‌سازی را که جنبه کاربردی دارند با دقت بررسی کرده است:

در بخش اول به موضوع وجوب شناخت امام زمان (عج) از دیدگاه عقل و نقل می‌پردازد. بخش دوم کتاب به اثبات وجود حضرت حجت (عج) اختصاص دارد. بخش سوم در بیان پاره‌ای از حقوق و توجهات آن حضرت بر شیعیان است که به صورت مختصر و مفید ارائه شده است. بخش چهارم که از بخش‌های مهم و مفصل کتاب به شمار می‌آید، اختصاص به توضیح درجات و ویژگی‌های آن حضرت دارد که مسبب دعای ما شیعیان به آن امام غایب می‌گردد. جالب این‌که این درجات و خصوصیات به ترتیب حروف الفبا تنظیم شده است. بخش پنجم نیز که از بخش‌های مفصل کتاب به شمار می‌آید به ثمرات و پیامدهای دعا برای فرج حضرت حجت(عج) اختصاص یافته است به‌این ترتیب، جلد اول کتاب مکیال المکارم به پایان می‌رسد.

جلد دوم کتاب با بخش ششم آغاز می‌شود. در این بخش مؤلف کتاب با تحقیق فراگیر خود که از میان آیات و روایات استخراج کرده به ۵۰ زمان و هشت مکان مشخص اشاره می‌کند که دعا برای آن حضرت در این زمان‌ها و مکان‌ها مورد عنایت و تأکید قرار گرفته است. از جمله زمان‌ها، بعد از نمازهای واجب، در حال سجده، روز پنجشنبه، شب جمعه، شب و روز نیمه شعبان، هنگام غم و اندوه، بعد از ذکر مصیبت امام حسین (ع)، روز غدیر، روز عرفه، روز عاشورا، روز عید نوروز، روز دحوالارض و... .مکان‌ها: مسجدالحرام، عرفات، سرداب، حرم سیدالشهدا(ع)، حرم امیرمؤمنان و سایر ائمه‌اطهار (ع) است.

بخش هفتم به چگونگی دعا برای تعجیل ظهور امام مهدی(عج) اختصاص دارد. بخش هشتم که آخرین بخش کتاب است در تبیین وظایف و تکالیف بندگان به‌خصوص شیعیان و مسلمانان در برابر ساحت مقدس حضرت حجت، امام مهدی (عج) است. در این بخش باز با استناد به آیات و روایات متعدد که حکایت از اشراف و تبحر مؤلف به کتب روایی و حدیثی دارد، تعداد ۸۰ وظیفه مورد دقت و تأمل قرار گرفته است. اینجا پایان جلد دوم است و این کتاب از جمله کتب مفید و ضروری برای هر شیعه محسوب می‌شود.

در انتهای کتاب بنا بر نوشته سید محمد موسوی اصفهانی، فرزند مؤلف ذکر شده است که مؤلف در آخر عمر شریف خود، قصد داشت خاتمه‌ای بر این کتاب اضافه کند ولی با کمال تأسف اجل مهلت نداد و پس از زیارت عتبات عالیات به اصفهان برگشت که بلافاصله کسالت بر او عارض شد و در بستر بیماری افتاد تا این‌که در ۲۵ رمضان همان سال چشم از جهان فروبست و در قبرستان تخت فولاد اصفهان کنار مقبره پدر بزرگوارش آرام گرفت.

مکیال المکارم دارای هشت بخش است که در آن مؤلف با استناد به آیات و روایات متعدد، موضوعات اساسی و سرنوشت‌سازی را که جنبه کاربردی دارند با دقت بررسی کرده است